

บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

The Role of Internal Supervision of School Administrators in The Digital Age
Under Phetchaburi Primary Education Area Office 2

ศิริพร อิมชื่น

Siripron Aimchuen

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E-mail: imchuen22@gmail.com

Received February 13, 2022; Revised March 20, 2023; Accepted March 21, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 จำนวน 318 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: บทบาทการนิเทศภายใน; ผู้บริหารสถานศึกษา; ยุคดิจิทัล

Abstract

This article aims (1) to study opinions on the role of internal supervision of school administrators in the digital era under Phetchaburi Primary Education Area Office 2, and (2) to compare opinions on the role of internal supervision of school administrators in the digital era under Phetchaburi Primary Education Area Office 2, classified by work experience and school size. This is quantitative research. The sample included 318 administrators and teachers under Phetchaburi Primary Education Area Office 2. The instruments were used in the research are questionnaires. The statistics were used in the research included average, standard deviation, and one-way variance analysis.

Findings (1) Opinions on the role of internal supervision of school administrators in the digital era under Phetchaburi Primary Education Area Office 2 found that in the overall and individual aspects were high level, and (2) different work experience and the different school size the opinion of internal supervision of school administrators in the digital age under Phetchaburi Primary Education Area Office 2, were showed differing statistically significantly at 0.05

The Knowledge from this research is beneficial for development planning of internal supervision in the school effectively.

Keywords: The Role of Internal Supervision; School Administrators; The Digital Era

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่เว้นแต่ระบบการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระบบของสังคมโลกในยุคปัจจุบัน เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ทันสมัย การศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญในสังคมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยสำคัญที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงความท้าทายดังกล่าวคือ คุณภาพของคน กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคน จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนาให้คนมีคุณภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ข) ดังนั้นการศึกษาเป็นกระบวนการทำให้มนุษย์พัฒนาเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพล

โลกยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาดลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ข) การนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยิ่ง เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการรวมความคิดทางสมองของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศเข้าด้วยกัน เพื่อผลสุดท้ายที่แท้จริงคือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร และนักเรียนมีคุณภาพตามที่มุ่งหวังไว้ทุกประการ แต่การดำเนินงานใด ๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการดำเนินงาน การนิเทศการศึกษาก็เป็นไปในทำนองเดียวกันก็ต้องการความมุ่งหวังให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารและขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ยิ่งในปัจจุบันมีกระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้ต้องมีการปรับตัว ในหลาย ๆ มิติ และการนิเทศภายในของผู้บริหารในยุคดิจิทัลนั้นต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลง และรู้จักการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องสามารถทำให้การดำเนินงานภายในองค์กรเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพิ่มขึ้นได้ การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งจะส่งผลไปสู่เป้าหมายสุดท้ายคือผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยมุ่งหวังให้เกิดการนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย เข้าถึงทุกปัญหาและทุกกลุ่มเป้าหมาย (ประภารัตน์ พนานุสรณ์, 2557) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาไปสู่เป้าหมายขององค์กร การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้สถานศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีรวมทั้งความสามารถของครูที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ดังนั้น การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้นนั้นจะต้องใช้กระบวนการการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านบริหาร การจัดการกิจกรรม การเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นวิธีหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ที่จะมุ่งพัฒนาด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา จุดมุ่งหมาย ของการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการเรียนรู้และการพัฒนางานปฏิบัติงานซึ่งหมายถึงการเรียนการสอนโดยปรับปรุงเทคนิคการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจึงควรที่จะศึกษาสภาพการจัดการกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากความสำเร็จของการนิเทศในโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ๆ ทั้งนี้ บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จะต้องรู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันเทคโนโลยี ยอมรับเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงานรู้จักพัฒนาและใช้

ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย และในส่วนของการบริหารในยุคดิจิทัลนั้นผู้บริหารจะต้องตระหนักได้ว่าไม่สามารถบริหารองค์กรในแบบเดิม ๆ ได้ เนื่องจากในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ให้ความสำคัญในการวางแผน วางกลยุทธ์กลยุทธ์ต่าง ๆ และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์แบบแผนให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นกรวางแผนในการขับเคลื่อนการบริหาร จัดการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอันจะส่งผลให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพราะบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของครูและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทางด้านวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีขีดความสามารถสูงในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญทำให้สถานศึกษาขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทความวิจัยนี้นำเสนอ บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง ให้เกิดการพัฒนาคูณาภาพการเรียนการสอนและช่วยเสริมสร้าง ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกัน
2. ขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

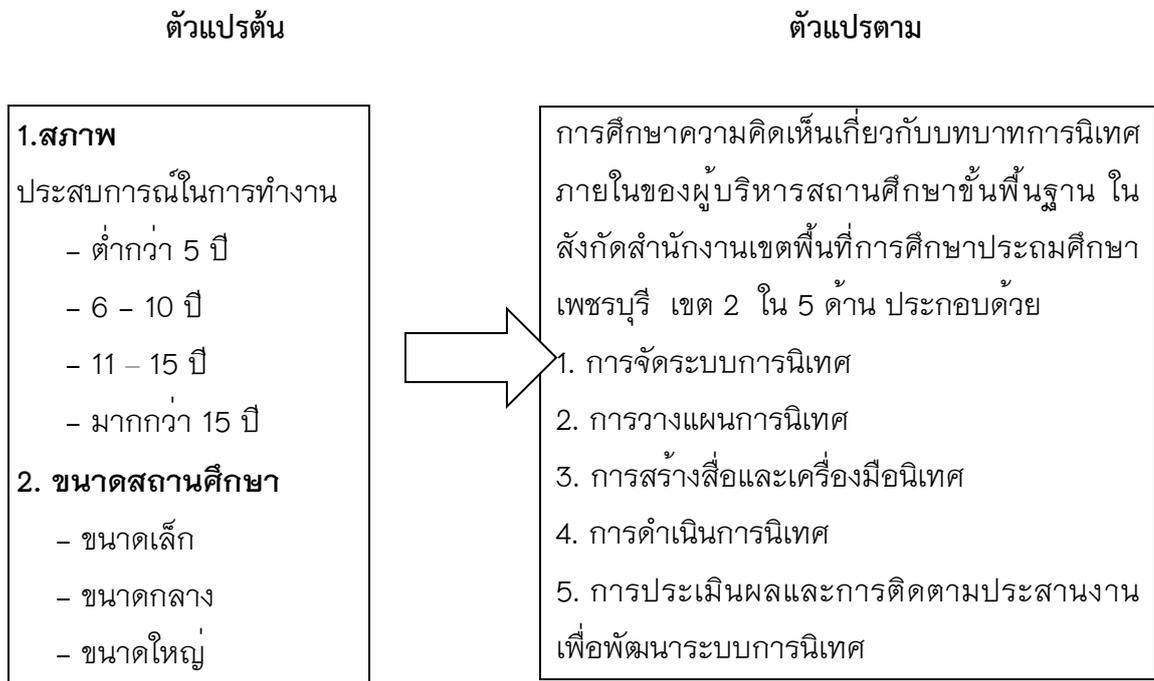
1. แนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษางานบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ในการบริหารการศึกษานักบริหารจึงจำเป็นต้องทำงานสองอย่าง คือ งานบริหารและงานนิเทศ ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้บริหารมีบทบาทในการนิเทศมากโดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษาของตนเอง (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2552) การนิเทศภายในสถานศึกษามีความ จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพราะว่าการนิเทศภายในจะต้องนิเทศโดยบุคลากรภายใน สถานศึกษาซึ่งเข้าใจปัญหาของผู้ร่วมงานด้วยกันเป็นอย่างดี จึงสามารถช่วยแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุด ด้วยบรรยากาศแห่งความคุ้นเคยฉันท์มิตร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดการดำเนินงานการนิเทศ ภายในโรงเรียนโดยให้ครูช่วยเหลือครู เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ครูมีวิสัยทัศน์ก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีให้เกิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งประโยชน์แก่ตัวนักเรียนมากที่สุด (ประภารัตน์ พนานุสรณ์, 2557)

2. ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง การนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและอำนวยความสะดวกในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภคพร เลิกนอก, 2563)

จากการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การจัดระบบการนิเทศ วางแผนการดำเนินการนิเทศ ด้านการจัดระบบการนิเทศ ด้านการสร้างและพัฒนาสื่อและเครื่องมือสำหรับนิเทศภายในสถานศึกษา การประเมินผลและการติดตามประสานงานเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศ (จรินทร์ อุตสาหะ, 2564) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยอาศัยหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 5 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 รวมทั้งหมดจำนวน 1,541 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, 2564) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 318 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดระบบการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินผลและการติดตามประสานงานเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งกำหนดค่าเป็น 5 ระดับ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ภาพรวม และรายด้าน

ด้าน ที่	บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	(n=318)			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการจัดระบบการนิเทศ	4.34	.56	มาก	1
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.28	.58	มาก	4
3	ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.21	.61	มาก	5
4	ด้านการดำเนินการนิเทศ	4.32	.57	มาก	2
5	ด้านการประเมินผลและการติดตามประสานงาน เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศ	4.29	.58	มาก	3
รวม		4.29	0.58	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดระบบการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) รองลงมา ด้านการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X}=4.32$) และต่ำสุดแต่อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ($\bar{X}=4.21$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกัน ด้านการจัดระบบการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน คือ ต่ำกว่า 5 ปี 6 – 10 ปี 11–15 ปี และมากกว่า 15 ปี

ประสบการณ์ทำงาน ด้านการจัดระบบการนิเทศ	$\bar{x}$	ประสบการณ์ทำงานด้านการจัดระบบการนิเทศ			
		ต่ำกว่า 5 ปี	6 – 10 ปี	11 – 15 ปี	มากกว่า 15 ปี
		4.24	4.26	4.38	4.52
ต่ำกว่า 5 ปี	4.24	-	-0.02	-0.14	-.28**
6 – 10 ปี	4.26	-	-	-0.12	-.26**
11 – 15 ปี	4.38	-	-	-	- 0.14
มากกว่า 15 ปี	4.52	-	-	-	-

จากตารางที่ 2 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการจัดระบบการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Different :LSD) พบว่าคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ มีประสบการณ์ทำงานด้านการจัดระบบการนิเทศ ต่ำกว่า 5 ปี และ 6 – 10 ปี มีค่าความคิดเห็นน้อยกว่า มากกว่า 15 ปี

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{x}$	บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.38	4.11	4.37
ขนาดเล็ก	4.38	-	.27**	.01
ขนาดกลาง	4.11	-	-	.26**
ขนาดใหญ่	4.37	-	-	-

จากตารางที่ 3 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมของสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก ($\bar{X}$ = 4.38) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ($\bar{X}$ = 4.11) และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดกลาง ($\bar{X}$ = 4.11) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลน้อยกว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ ($\bar{X}$ = 4.37)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาและการพัฒนาการกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารได้มีการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาระดับประเทศในสังคมยุคดิจิทัล เพื่อยกระดับของคุณภาพการศึกษา ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน และความสำคัญของการนิเทศภายในเป็นอย่างมาก (วิโรจน์ ศรีภักดี, 2553) ดังนั้น การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้สถานศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถของครูที่แตกต่างกัน โดยใช้ยุทธศาสตร์การร่วมมือซึ่งกันและกันให้สอดคล้องกับปรัชญาหลักการศึกษา (ประภารัตน์ พนานุสรณ์, 2557)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่า ด้านการจัดระบบการนิเทศ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบคู่ที่แตกต่างกัน 1 คู่ คือ ด้านการจัดระบบการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ มีประสบการณ์ทำงานด้านการจัดระบบการนิเทศ ต่ำกว่า 5 ปี และ 6 - 10 ปี มีค่าความคิดเห็นน้อยกว่า มากกว่า 15 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาหามะ ดือเร๊ะ (2555) ได้ศึกษาวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างอาจส่งผลไม่มากนักต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีเพียงด้านการจัดระบบการนิเทศเท่านั้นที่อาจต้องใช้ประสบการณ์

ทำงานมากกว่าด้านอื่น ๆ เพราะ การจักระบบการนิเทศ เป็นกระบวนการนิเทศ การศึกษาซึ่งเป็นการทำงานอย่างมีระบบ แบบแผนและต่อเนื่องเป็นขั้นตอน การเรียนรู้งานซึ่งกัน และกันของบุคลากร การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์งาน การจัดระเบียบ งาน การวางแผนการทำงาน การกำหนดทรัพยากร การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การกระตุ้นและให้ กำลังใจในการทำงาน การประเมินผล เน้นหลักการพัฒนาทั้งระบบ และดำเนินการแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปันดดา ศิริพัฒน์กุล (2558) และพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลน้อยกว่าในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันดดา ศิริพัฒน์กุล (2558) อาจเป็นเพราะว่า ในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลน้อยกว่าในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ทั้งนี้อาจเนื่องจากการปฏิบัติงานตามบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็สถานศึกษาที่มีขนาดใดก็ตาม มักจะขึ้นอยู่กับสภาพของสถานศึกษา ความพร้อม บริบทของพื้นที่และปัญหาที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครบุรี เขต 2 ขาดผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครบุรี เขต 2, 2564) รวมถึงสถานศึกษาขนาดกลาง อาจทำให้สถานศึกษาขนาดกลางขาดความพร้อมในเรื่องของบุคลากรและระบบการบริหารงานอาจไม่มีประสิทธิผลเพียงพอ ซึ่งส่งผลให้ระบบการนิเทศภายในอาจไม่ชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครบุรี เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปใช้สำหรับการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้การจัดเรียนการสอนมีคุณภาพและการพัฒนาให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น พัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและคุณภาพการจัดการศึกษา สามารถสรุปเป็นวงจรการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 2 วงจรการนิเทศภายในสถานศึกษา

การจัดการระบบการนิเทศ หมายถึง กระบวนการนิเทศ การศึกษาซึ่ง เป็นการทำงานอย่างมีระบบแบบแผนและต่อเนื่องเป็นขั้นตอน การนิเทศต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่รับผิดชอบ ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของครูและสถานศึกษา เน้นหลักการพัฒนาทั้งระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ ด้วยวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ โดยมีการกำหนดขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบ สะดวกแก่การปฏิบัติ โดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา วางแผน และนโยบายของมาพิจารณาแล้วสรุปเป็นงานที่ปฏิบัติ โดยกำหนดเป็นโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ทางเลือกรายละเอียดอื่น ๆ ในการดำเนินงาน โดยกำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ หมายถึง สิ่งที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานนิเทศ การศึกษาให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ ตามกระบวนการนิเทศการศึกษาเพื่อให้ทราบสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาการทำงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

การดำเนินการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการนิเทศตามระบบที่วางแผนรวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ ตามวัตถุประสงค์ และนโยบายของการจัดการศึกษาที่วางไว้ เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือคุณภาพของผู้เรียน

การประเมินผลและการติดตามประสานงานเพื่อพัฒนาระบบนิเทศ หมายถึง การตรวจสอบผลสำเร็จของการดำเนินการนิเทศกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามปฏิทินการ ผู้รับการนิเทศ เข้าใจรายละเอียดและมีส่วนร่วมในการประเมินมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดอ่อน เพื่อปรับปรุงพัฒนา หาทางเลือกให้การดำเนินการนิเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนำไปใช้ในการนิเทศครั้งต่อไป

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ ดังนั้น การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้สถานศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถของครูที่แตกต่างกัน โดยใช้ยุทธศาสตร์การร่วมมือซึ่งกันและกันให้สอดคล้องกับปรัชญาหลักการศึกษา (ประภารัตน์ พนาอนุสรณ์, 2557) ดังนั้น การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้นนั้นจะต้องใช้กระบวนการการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านบริหาร การจัดการกิจกรรม การเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นวิธีหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ดังนั้นควรนำเสนองานวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตฯ เพื่อให้มีการส่งเสริมทักษะการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษาต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้นนั้นจะต้องใช้กระบวนการการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านบริหาร การจัดการกิจกรรม การเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การนิเทศการศึกษาจึงเป็น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การนิเทศภายในของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้สามารถแก้ไขปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้สอดคล้องตามบริบทพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551 ข). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรินทร์ อุตสาหะ. (2564). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปนัดดา ศิริพัฒน์กมลนิตย์. (2558). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จังหวัดบุรีรัมย์* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประภารัตน์ พนานุสรณ์. (2557). *บทบาทผู้บริหารในการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- วิโรจน์ ศรีภักดี. (2553). *การนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัณชลี ธรรมะวิสิฎกุล. (2552). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2552, จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision>
- อาหามะ ดือเร๊ะ. (2555). *การบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.